

Mokinių kūrybiniai sprendimai ir meninės raiškos paieškos tema „Kas man yra lietuvių kalba“

2022 m. rudenį minint valstybinės lietuvių kalbos statuso šimtmetį Lietuvių kalbos institutas ir muziejus „Lituanistikos židinys“, bendradarbiaudamas su Valstybine lietuvių kalbos komisija, inicijavo ir paskelbė nacionalinį mokinių kūrybinių darbų konkursą „Kas man yra lietuvių kalba“.

Asta ŠULNIUVIENĖ

Lietuvių kalbos institutas

PASAULIOLIETUVIS.LT

Tai ne pirmas konkursas, kurį ėmėsi rengti Lietuvių kalbos institutas. 2012 m. organizuotas nacionalinis Vinco Kudirkos dailėraščių konkursas „Rašom! 2012“, 2018 m. – nacionalinis konkursas „Mano žodynas 2018“. Taigi tokie konkursai jau tampa gražia tradicija.

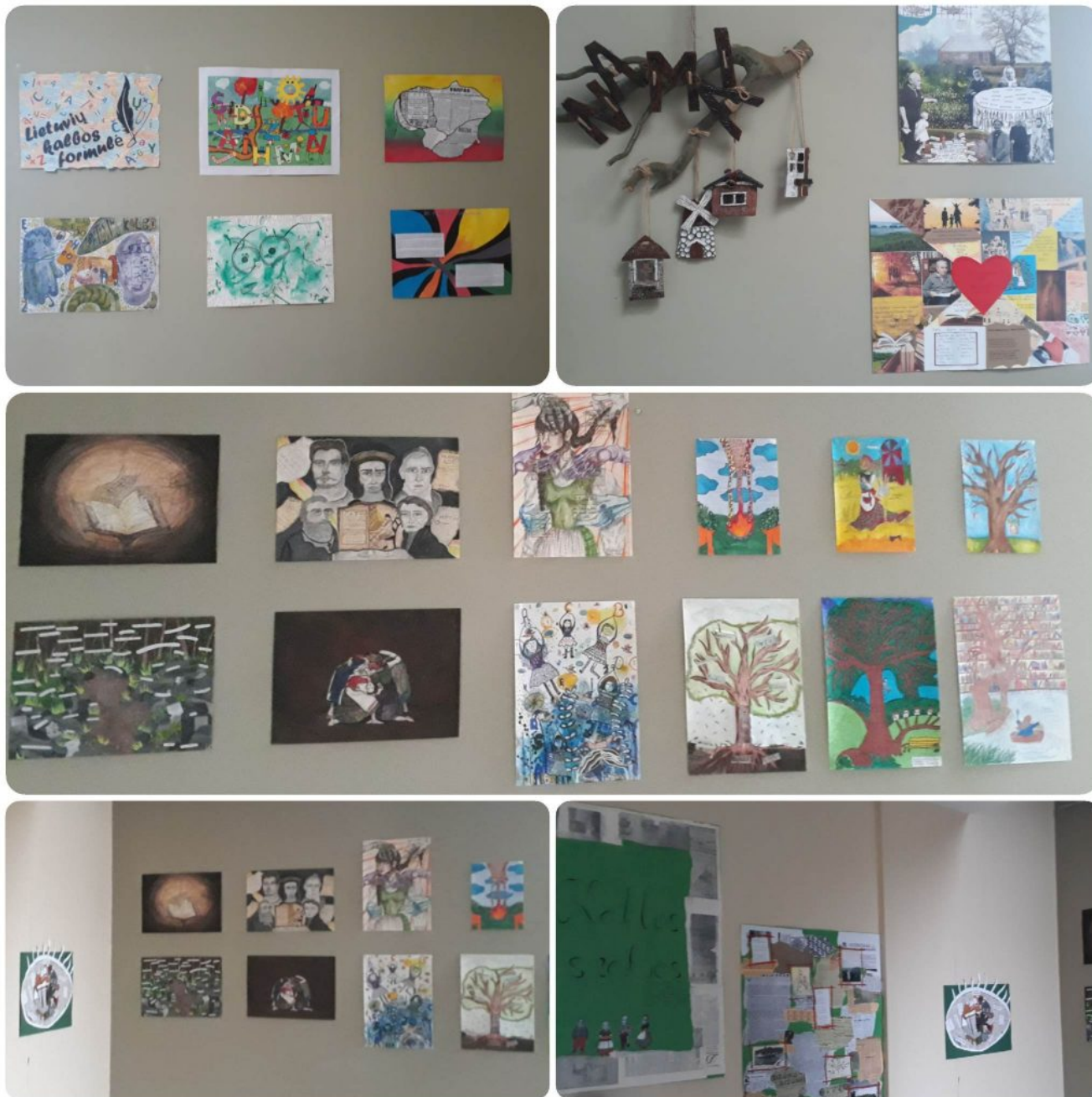
Valstybinės lietuvių kalbos statuso 100-metis – gražus, solidus istorinis jubiliejus. Buvo įdomu sužinoti, kas yra lietuvių kalba šiuolaikiniam, vis labiau globalizacijos ir kosmopolitizmo veikiamam jaunam žmogui – moksleiviui. Taip pat šiuo kūrybinių darbų konkursu buvo siekiama ugdyti mokinių pilietiškumą ir kultūrinę savimonę, puoselėti jų kūrybinius ir meninius gebėjimus. Konkurse dalyvavo visų amžiaus grupių Lietuvos (ir ne tik) mokiniai, jie galėjo pateikti tiek individualius, tiek mokinių grupės atliktus darbus. Būdai ir formos pristatyti konkursui savo kūrybą buvo galimi patys įvairiausi: rašinys, esė, eilėraštis, poema, odė, piešinys,

tapybos ar grafikos darbas, daina, filmas, fotografija, koliažas, skulptūra, medžio, stiklo, keramikos, metalo dirbinys arba kitas erdvinis darbas ir pan. Nebuvo apribojimų ir mokinių taikomoms kūrybos priemonėms bei technikai.

Tema „Kas man yra lietuvių kalba“ buvo suskirstyta į kelias galimas potemes: lietuvių kalbos formulė, odė lietuvių kalbai, lietuvių kalbos spalva, lietuvių kalbos forma, lietuvių kalbos sandara.

Konkursas vyko 2022 m. rugsėjo 12 d. - lapkričio 13 d. Vertinimo kriterijai buvo kūrybiškumas (temos pasirinkimo, pateikimo, atskleidimo išradingumas ir išraiškos originalumas), teksto autentiškumas ir kalbos taisyklingumas, inovatyvumas ir meninės raiškos savitumas. Vertinimo komisiją sudarė dr. Aurelija Gritėnienė, Bendrinės kalbos tyrimų centro vyresnioji mokslo darbuotoja, dr. Asta Mitkevičienė, Terminologijos centro vadovė, mokslo darbuotoja, Asta Nida Poderienė, Bendrinės kalbos tyrimų centro jaunesnioji mokslo darbuotoja. Komisijos pirmininkė – dr. Aurelija Tamulionienė, direktoriaus pavaduotoja mokslo reikalams.

Konkursas sulaukė didžiulio susidomėjimo – Lietuvių kalbos institutas gavo daugiau nei 650 įvairiausio pobūdžio mokinių darbų iš visos Lietuvos ir netgi iš keturių lituanistinių mokyklų, įsikūrusių užsienyje (Vokietijoje, Belgijoje, Airijoje, Graikijoje).

Daugiausia sulaukėme įvairiomis priemonėmis atliktų piešinių ir rašto darbų. Taip pat buvo atsiųsta ir įvairių moksleivių sukurtų filmukų, koliažų, darbų iš keramikos, medžio ir kt., nufilmuota dainų ir kitokių muzikinių kūrinų. Buvo labai džiugu gauti tiek daug ir tokių įvairių, įdomių kūrybinių darbų, matyti ir jausti mokinių ir jų mokytojų susidomėjimą, kūrybingumą ir meilę gimtajai kalbai. Moksleivių darbai - tiek individualūs, tiek kolektyviniai. Mažieji (1-4 klasių mokiniai) daugiau siuntė individualius darbelius (piešinukus, lipdinius, drožinius). Vyresni, ypač I-IV klasių gimnazistai, pateikė ir nemažai kolektyvinių darbų: įvairių koliažų, filmukų, ekranizuotų literatūros kūrinų, vaizdo pristatymų su skaidrėmis, filmuotą žurnalistinį reportažą, elektroninę knygą „Lietuvių kalbos spalvos“, kolektyvinį keramikos darbą, animuotą etiudą, lietuvių kalbai skirtą

kompiuterinį žaidimą ir kt. Gavome ir kolektyvinių darbų, kuriuos Lietuvos moksleiviai kūrė kartu su savo naujaisiais klasės draugais iš Ukrainos. Kūrybinės darbų formos ir rezultatas ne tik kad nenuvylė, greičiau kaip tik stebino savo įvairove: ir namų modeliai, ir maketai (daug moksleivių kūrė, projektavo lietuvių kalbos namus), ir tapybos, grafikos, keramikos darbai, ir labai sudėtingi, kruopštūs koliažai, ir raidės „Ė“ dirbiniai, Lietuvos maketai, kubas su eilėraščiu, ir savo gilumu, filosofišku ir simboliškai stebinantys rašto darbai, odė repo stiliumi.

„Tai nebuvo lengva užduotis – kalbėti apie asmeninį santykį su lietuvių kalba pasirinkus savitą raišką, išvengiant deklaratyvumo ir bendrybių. Vertinant konkursui pateiktus darbus labiausiai džiugino keli dalykai: lietuvių kalbos gyvybingumo idėja, perteikta autentiškai, kūrybiškai, ir kultūrinis išprusimas, matomas aukštesniųjų klasių mokinių kūrybiniuose darbuose, pavyzdžiui, pastišuose pagal M. K. Sarbievijaus odes ir kitus klasikos kūrinius, sonetuose, koliažuose su skirtingų laikotarpių Lietuvos kultūros tekstų fragmentais ir šeimos, giminės nuotraukomis. Iš visos Lietuvos šimtai atsiųstų mokinių darbų patvirtina, kad tema apie nuostatas dėl lietuvių kalbos aktuali. Esame dėkingi visiems savo kūrybinius darbus atsiuntusiems mokiniams ir jų mokytojams, paskatinusiems savo mokinius dalyvauti konkurse, skyrusiems savo laiko konsultuojant“, – po konkurso teigė Bendrinės kalbos tyrimų centro jaunesnioji mokslo darbuotoja Asta Nida Poderienė.

KONKURSO NUGALĖTOJAI

1-4 klasių mokinių grupės laimėtojai

1 vieta – 4 c klasės mokinė Luknė Kasparavičiūtė už rašinį „Lietuvių kalbos spalva“. Telšių „Kranto“ progimnazija, mokytoja Živilė Mizgerienė.

2 vieta – 1 c klasės mokinsys Gabrielius Šležinskas už eilėrašį „Spalvotos mintys“. Šiaulių „Dermės“ mokykla, mokytoja Ilona Garalevičienė.

3 vieta – 4 c klasės mokinės Sofija Ivanauskaitė, Ieva Vinčiūnaitė, Milena Čepulkovskytė, Emilija Krylova už filmuką „Lietuvių kalbos formos. Tark žodelį ir įsivaizduok“. Pabradės „Ryto“ gimnazija, mokytoja Olga Lukjanova.

Paskatinimo prizas už kūrybiškumą ir darbštumą – 1 dailės klasės mokinsys Gustas Urbonavičius už koliažą „Kas man yra lietuvių kalba“. Raseinių meno

mokykla, mokytoja Gintarė Norkienė.

5-8 klasių mokinių grupės laimėtojai

1 vieta - 7 k klasės mokinė Unė Vieliūtė už kubą-eilėrašį „Lietuvių kalbos forma“. Klaipėdos „Versmės“ progimnazija, mokytoja Audra Znaiduskė.

2 vieta - 6 d klasės mokinys Edvinas Strakšas už odę repo stiliumi. Kretingos pranciškonų gimnazija, mokytoja Justina Žukauskienė.

3 vieta - 5 a klasės mokinės Adriana Ruigytė, Kotryna Šmigelskaitė už keramikos darbus „Laumių sutartinė“ ir „Žmogus kalbasi su bitėmis“. Elektrėnų „Ąžuolino“ progimnazija, mokytoja Dainora Januškienė.

Prizas už originalumą - 8 k klasės mokinys Gediminas Gintalas už koliažą „Lietuvių kalbos medis“. Klaipėdos „Versmės“ progimnazija.

I-IV gimnazijos klasių grupės laimėtojai

1 vieta - IV b klasės mokinys Ainaras Butkus už esė „Kas man yra lietuvių kalba?“. Klaipėdos „Ąžuolino“ gimnazija, mokytoja Vilma Dulevičienė.

1 vieta - I a klasės mokinys Erikas Atstupėnas už eilėrašį „Tikiuosi, neišmoks“. Pasvalio Petro Vileišio gimnazija, mokytoja Regina Grubinskienė.

2 vieta - III a ir III b klasių gimnazistės Vakarė Šablinskaitė, Justė Sipavičiūtė, Urtė Solveiga Konošovaitė, Maria Rzezniczak už koliažą „Kalbos spalvos“. Zarasų „Ąžuolo“ gimnazija, mokytoja Gitana Kavaliauskaitė.

3 vieta - III e klasės mokinė Kamilė Černikovaitė už odę lietuvių kalbai „MATYKIM. Sekant K. Sarbievijumi“. Panevėžio „Minties“ gimnazija, mokytoja Emilija Gedraitienė.

Prizas už kūrybiškumą - Radviliškio Lizdeikos gimnazija, mokytojos Jolanta Kvedarienė, Laimutė Verbickienė ir Inga Zabulienė.

Prizas už originalumą - 9 klasės mokinė Gustė Urbonaitė už receptą „Lietuvių kalbos tortas *Medutis*“. Vokietijos Vasario 16-osios gimnazija, mokytoja Asta Geibel.

Konkurso laimėtojai ir jų mokytojai apdovanoti Lietuvių kalbos instituto ir

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos įsteigtais prizais ir vertingomis dovanomis, diplomais ir padėkos raštais.

Dalis konkurso darbų iki 2023 m. birželio mėn. eksponuojami Lietuvių kalbos instituto bibliotekoje ir muziejuje „Lituanistikos židinys“.

Dar kartą dėkojame visiems konkurso dalyviams ir tikimės, kad lietuvių kalba jiems išliks tokia pat svarbi ir artima. Iki kitų susitikimų!

Straipsnių ciklas „Lietuvių kalbos naujovės ir įdomybės“. Straipsnį rėmė Valstybinė lietuvių kalbos komisija.

Jei norėtumėte publikuoti visą straipsnį ar jo dalį, prašom nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.